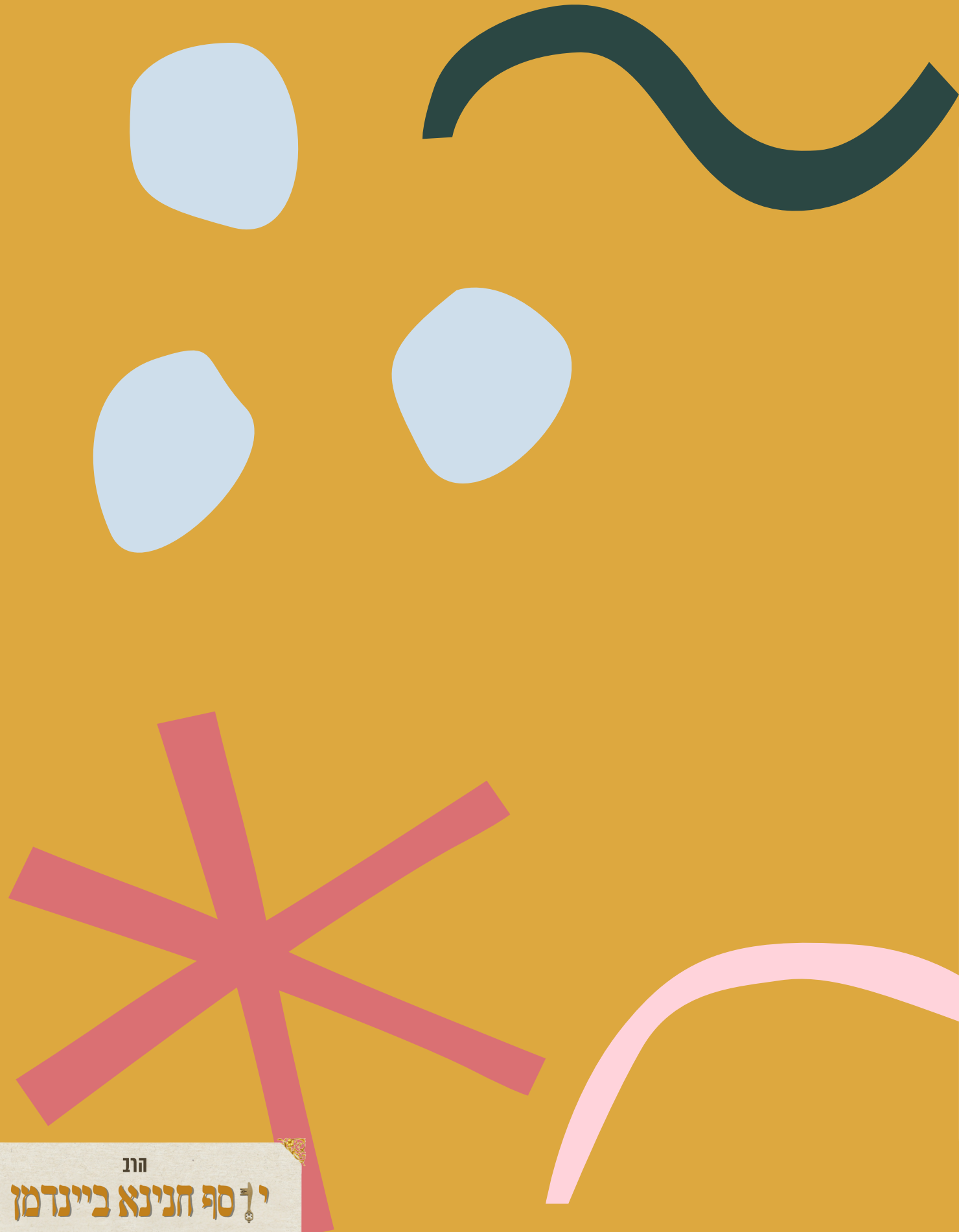

סוגיית

‘כלי אנפוריא’

אלו מציאות דף כ"ג ע"ב / כ"ד ע"א

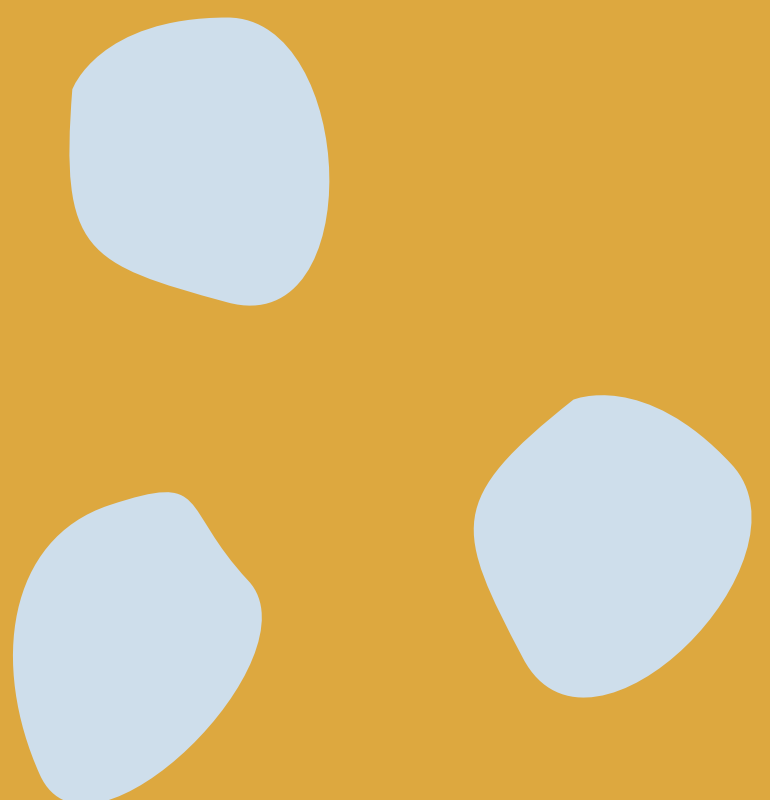

הסוגיא שלנו נפתחת בציטוט מהמשנה

ר"ש בן אלעזר אומר

וכו':

חשוב לדעת: ציטוט מהמשנה
נעשה באמצעות סימון
'נקודותיים' בתחילת המשפט
ובסיומו

איזה מילה מדברי
רשב"א אינה מובנת
לנו?

כתוב במשנה:

“רבי שמעון בן
אלעזר אומר כל
כלי אנפריא אין
חייב להכריז”

**מאי =
מה/מהו.**

**תמרור של פתיחה
לשאלת בירור**

 הגמרא פותחת בשאלה:

**“מאי אַנְפֿרִיא” =
מה הפירוש של
המילה
‘אנפוריא’?**

משיב רב יהודה בשם
שמואל:

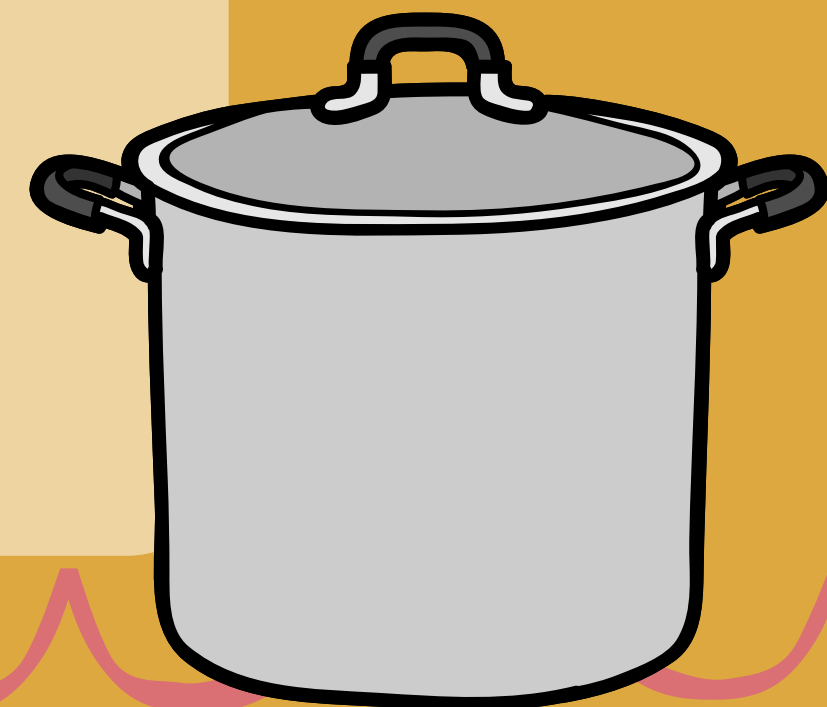
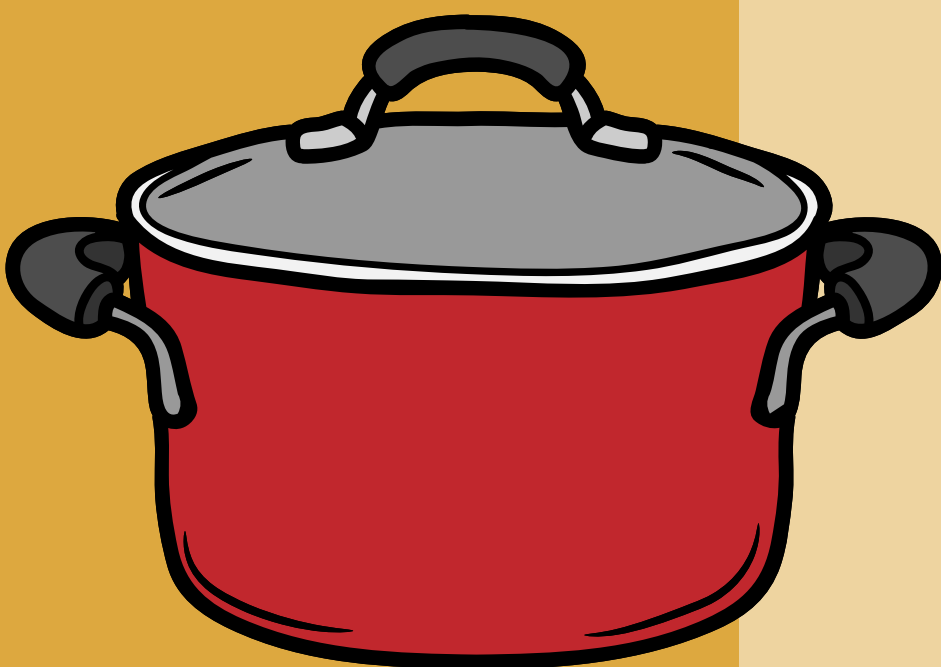
פירוש המילה אנפוריא הוא:

כלים חדשים שהעין של

הבעלים טרם 'התרגלה'

למראה שלהם.

[="לא שבעתן העין"]

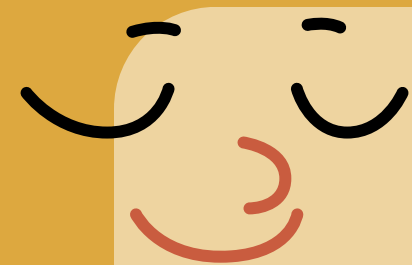

הגמרא כעת מקשה:

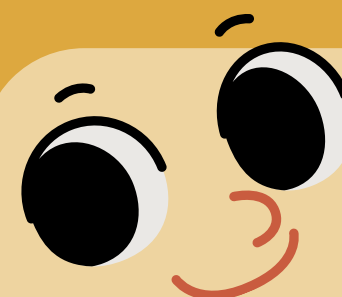
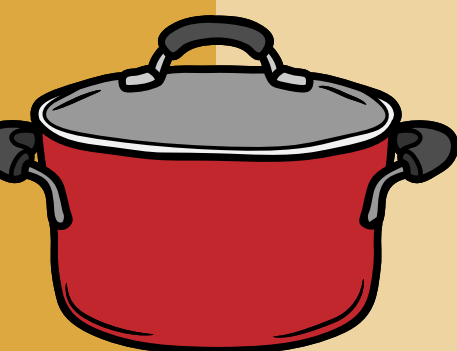
היכי דמי =
איך מדובר כאן

תמרוור של פתיחה
לשאלת בירור

שאלת הגמרא באופן כללי היא: מה בעצם עוזר לנו ההגדרה החדשה של
"שבעתן העין"? לכאורה מה שחשוב זה האם יש סימן או אין סימן!

ואם אין בכלים
החדשים האלו סימן -
מה עוזר לי ש"שבעתן
העין"?!
הרי צריך 'סימן'!

אם יש בכלים
החדשים האלו סימן -
מה אכפת לי אם
"שבעתן העין" או
לא?!

היכי דמי שבעתן העין:

ואם **אין** בכלים
החדשים האלו סימן -

לא מחזירים את האבידה גם
אם **כן** שבעתן העין

אם **יש** בכלים
החדשים האלו סימן -

כן מחזירים את האבידה גם
אם **אין** שבעתן העין

ולכן ההגדרה החדשה הזו של "שבעתן
העין" **לא עוזרת** בשום מצב

מתרצת הגמרא:

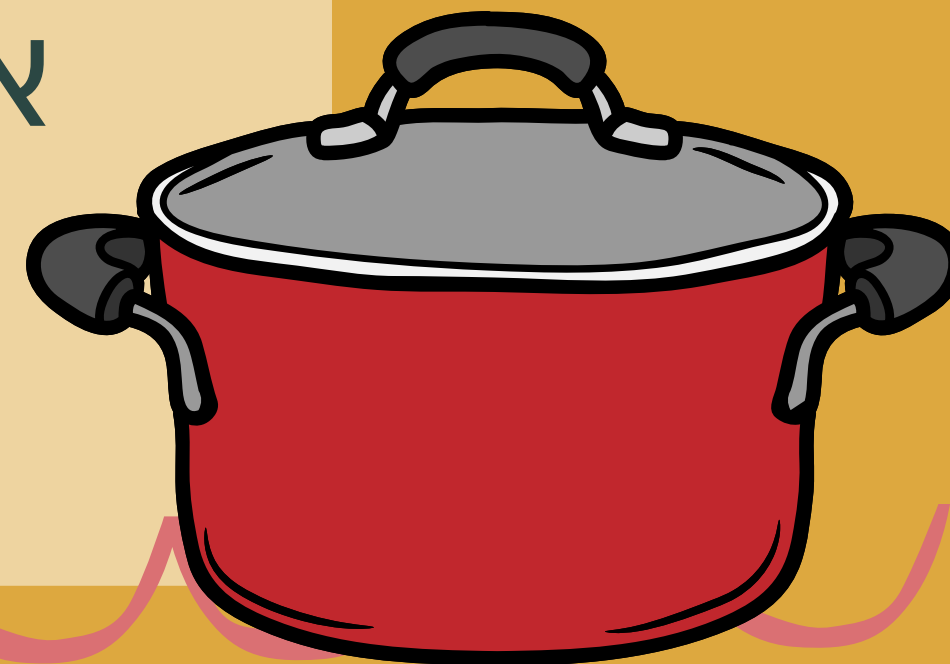
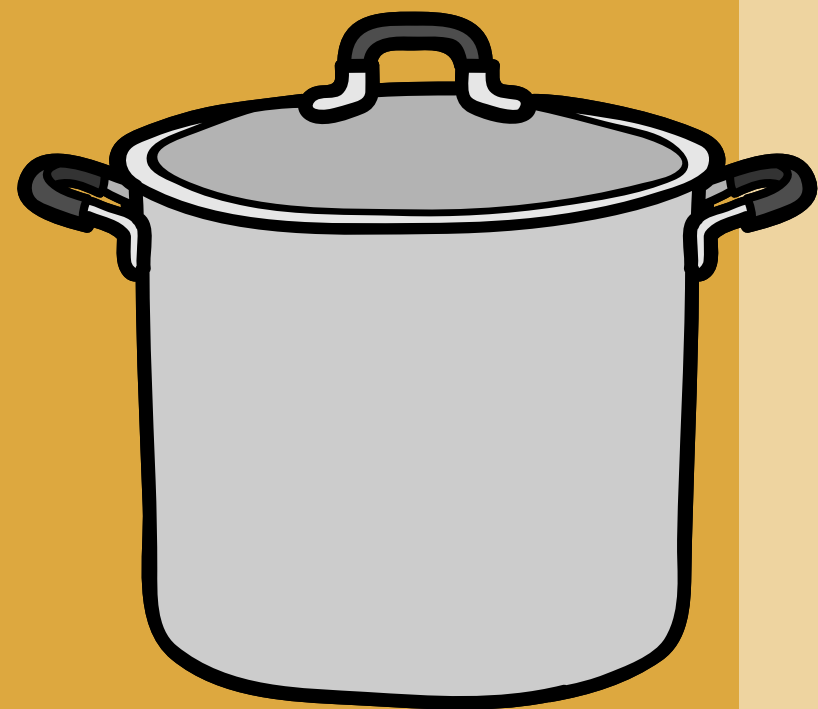
לעולם =
באמת יש
להסביר

תמרור של פתיחה
לתשובה המשנה את ההבנה הקודמת
שלנו

מדובר כאן שאין בכלים האלו סימן

אבל יש בהם מושג אחר:
‘טביעת עין’ -

כלומר: אין בהם סימן זיהוי בולט,
אך ניכרים הם לבעליהם על ידי
צירוף תכונות קטנות
שקשה להגדירן.

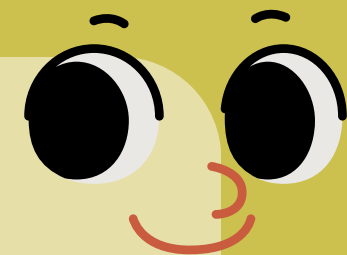
ואילו כאשר מדובר
באנשים רגילים:

אך באנשים רגילים, אנחנו
נחזיר את החפץ למאבד - רק
כאשר הוא יתן למוצא סימן
מובהק כהוכחה לכך שהחפץ
שלו

כאשר מדובר
בתלמידי חכמים:

אנחנו ניתן אמון בתלמיד חכם
שמאבד חפץ - ונחזיר לו את
החפץ האבוד גם כאשר אין לו
סימן מובהק בהם,
אך הוא אומר שהוא מזהה את
החפץ, כחפץ שלו

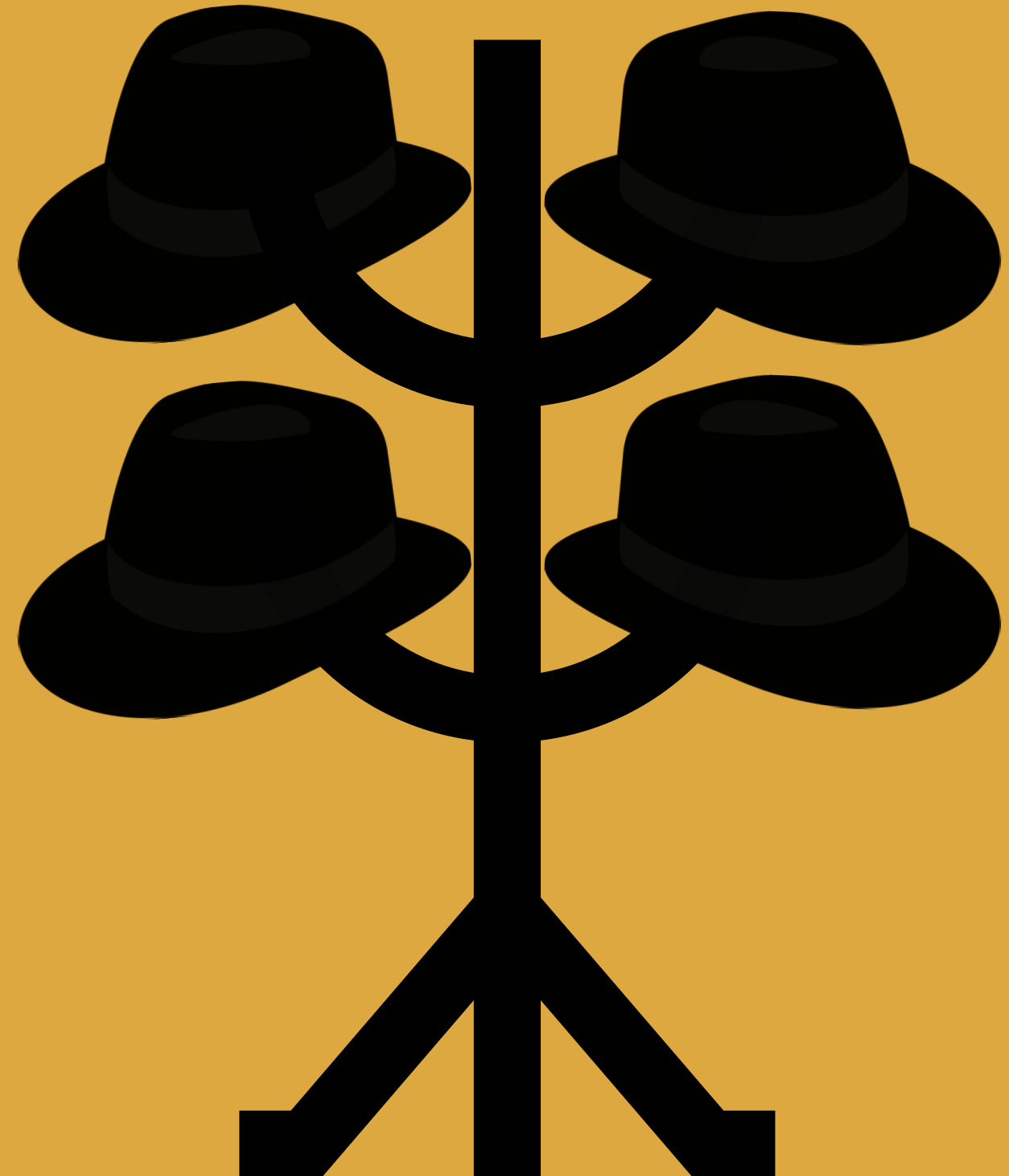
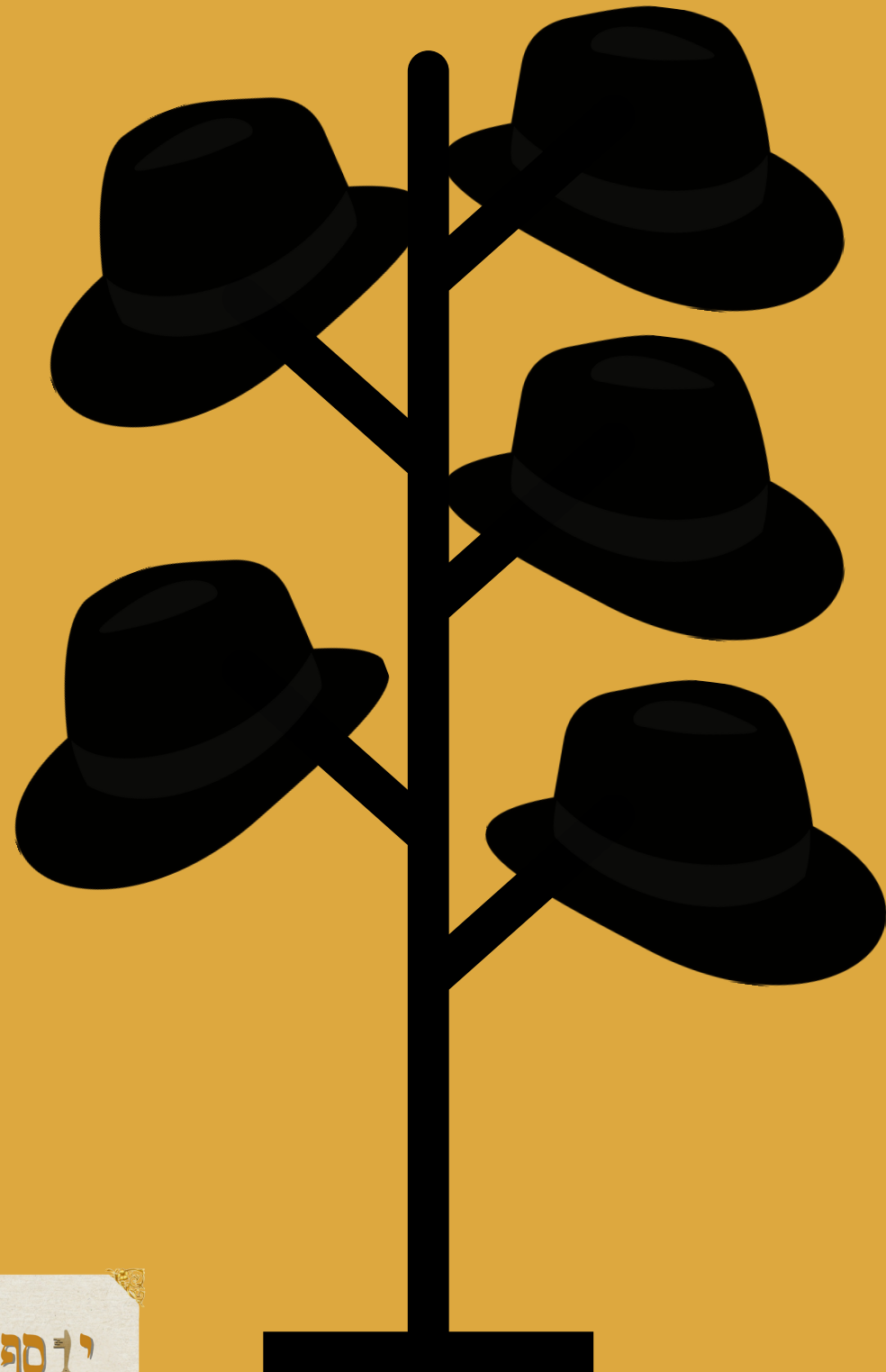
מה הוא ההבדל בין סימן לטביעות עין?

ההבדל שבין סימנים לטביעות עין:
סימנים הם הכרה **שכלית**, וטביעות עין היא הכרה **חושית**,
“שכיון שהורגל בו **חוש הראות**, מצטיירת בלבו אותה הצורה,
וכשתבוא לפניו יודע הוא בודאי שזו היא.
וזוהי הכרה שאי אפשר לתארה לאחרים.”
(מתוך דברי המפרשים)

האמון הזה של החזרת אבידה באמצעות 'טביעת עין' בלבד,
ניתנה בק לתלמידי חכמים בגלל שסומכים עליהם
שלא ישקרו בכך.

דוגמא לזיהוי חפץ באמצעות 'טביעת עין' ולא על

ידי סימנים:

וכיצד נדע לזהות תלמיד חכם?

מסביר רב יהודה בשם שמואל:
רק בשלושה דברים (שנלמד תיכף) יש לחכמים
לשנות בדבריהם ולא לומר אמת.
אבל בשאר הדברים - אמירתם היא אמת
- ומי שמשנה בדיבורו רק בשלושה דברים אלו,
סימן שהוא אכן תלמיד חכם -

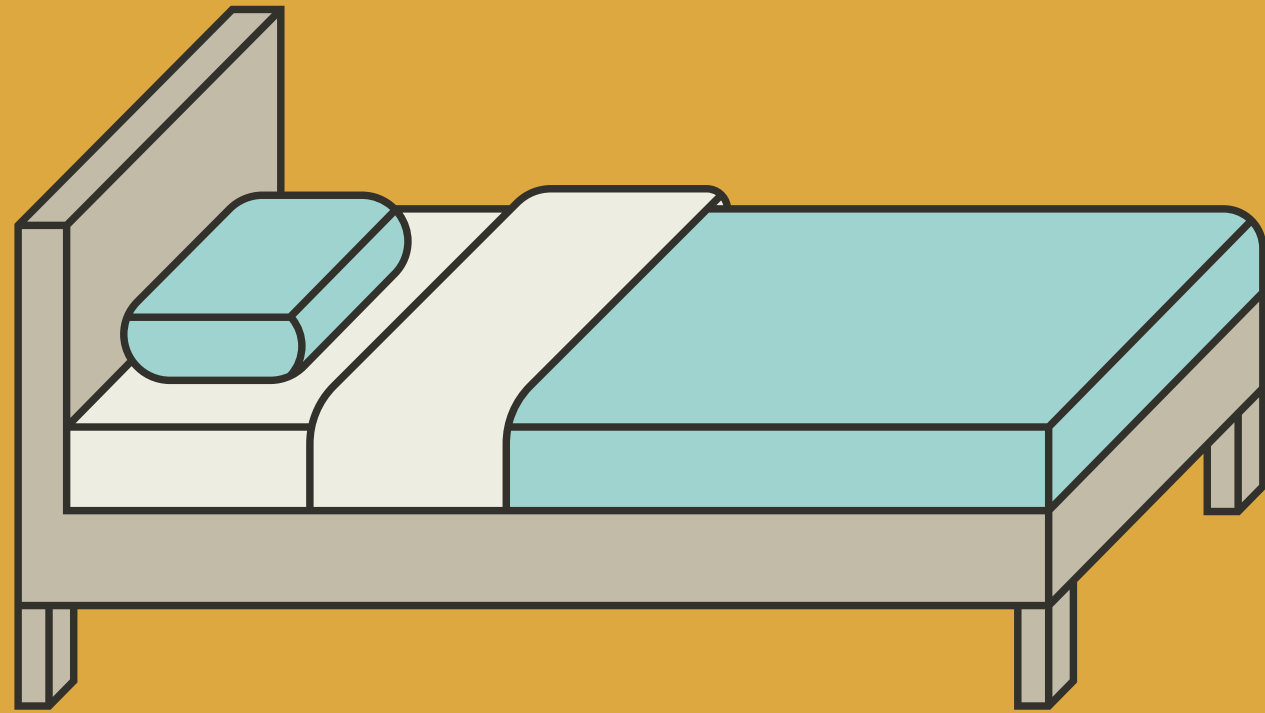

הדבר הראשון שתלמידי
חכמים משנים בו מן האמת
הוא: מסכת

אם שואלים אותו אם למד
מסכת מסויימת רשאי לומר
משום ענווה שלא למד, אף
שבאמת למדה.

הדבר השני שתלמידי
חכמים משנים בו מן האמת
הוא: פוריא [=מיטה]

אם שואלים אותו על עסקיו
הפרטיים והצנועים, לא
ישיב, וישנה מן האמת.

הדבר השלישי שתלמידי חכמים

משנים בו מן האמת הוא:

באושפיזא [=מארח]

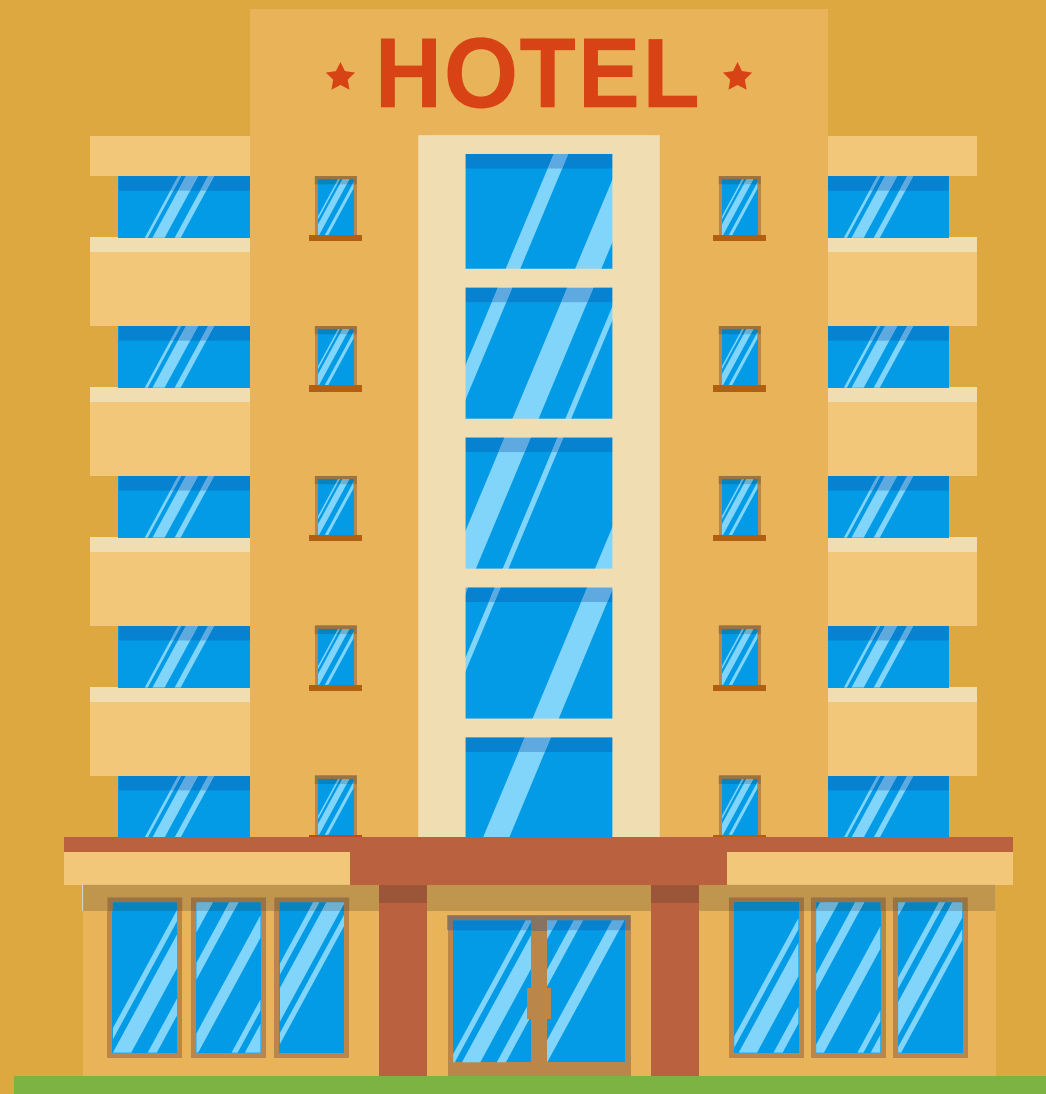
תלמיד חכם רשאי לספר

שהמארח לא קיבלוהו בפנים יפות

כל כך, "כדי שלא יקפצו בו בני

אדם שאינן מהוגנין לבא תמיד

עליו ויכלו את ממונו" (רש"י).

הרב

י"ס חנינא ביינדמן

058. 7807. 420

שואלת הגמרא:

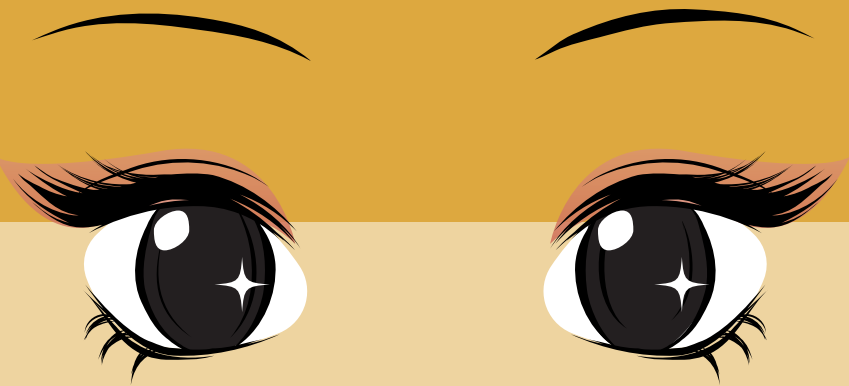
מה יוצא להלכה
למעשה ממה שלמדנו
אודות הדברים
שתלמידי חכמים
משנים בהם מן
האמת?

מאי

נפקא מינה =
מה יוצא לנו מכל
זה להלכה

תמרור של פתיחה
לשאלת בירור

אם הוא משנה מן
האמת רק
בשלושת הדברים
שלמדנו, נחזיר לו
אבידתו לפי
'טביעת עין'
בלבד

מתרץ מר זוטרא:

למדנו מכאן, שהדרך
לבדוק מי הוא תלמיד
חכם היא, האם הוא
משנה מן האמת רק
בשלושת הדברים
שלמדנו קודם.

וכך נפסק להלכה:

“ואם היה כלים ששבעתן העין חייב להכריז. שאם יבא תלמיד חכם ויאמר אע”פ שאינו יכול ליתן בכלי כזה סימן יש לו בו טביעות עין, חייב להראותו לו, אם הכירו ואמר שלי הוא מחזירן.”

“במה דברים אמורים? בתלמיד ותיק שאינו משנה בדיבורו כלל אלא [בשלושת הדברים שהגמרא הזכירה]. אבל אם באו עדים ששנה בדבורו חוץ מדברים אלו אין מחזירין לו בטביעות עין.”

[רמב”ם הלכות גזילה ואבידה פי”ד הי”ב/י”ג]

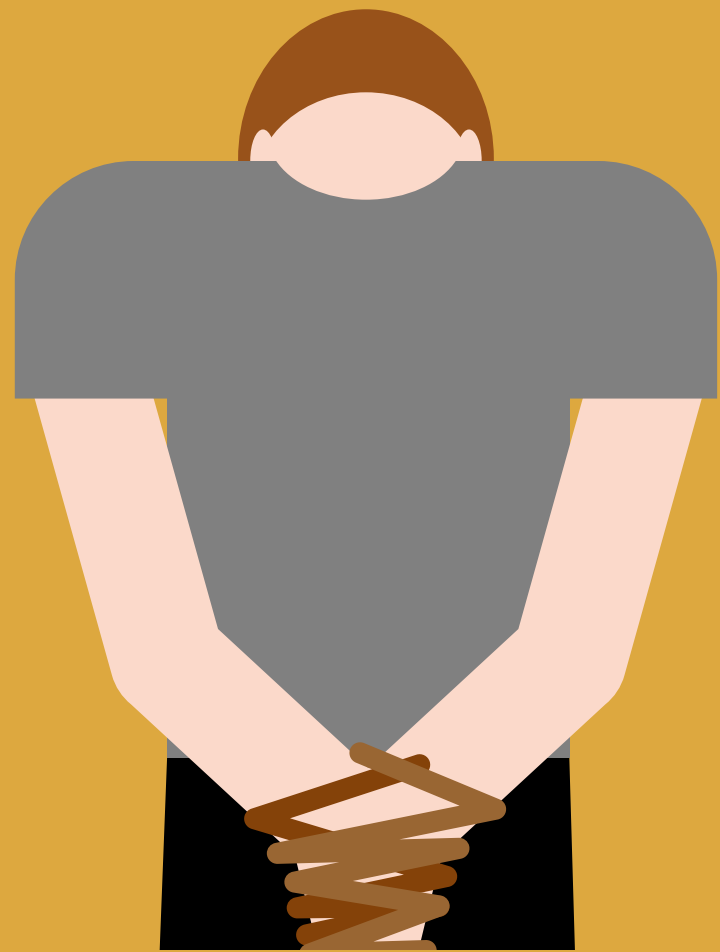
כהמשך להנהגות של תלמידי חכמים, מספרת הגמרא:

מר זוטרא חסידא ראה
שלבעל בית המלון שבו הוא
התארח, נגנב כוס של כסף,
ולא ידעו מי גנבו

כשראה מר זוטרא, תלמיד אחד שרוחץ
את ידיו ומנגב אותן בגלימה של חבירו
אמר: בוודאי הוא זה שגנב!

המשיך מר זוטרא ואמר: אחד
כזה שלא אכפת לו ממון חברו,
מתאים לו גם לגנוב את הגביע.

כפתו וקשרו את התלמיד
החשוד והוא אכן הודה
בגניבתו

למדנו במשנה:

“רַבִּי שְׁמַעוֹן בֶּן
אֱלֵעָזָר אוֹמֵר כָּל
כָּלִי אֲנִפְרִיא אֵין
חַיֵּב לְהַכְרִיז”

כעת הגמרא מביאה
ברייתא שמרחיבה את
דעתו של רשב"א:

וכך לשון הברייתא:

“תניא: מודה רבי שמעון בן אלעזר בכלים חדשים ששבעתן
העין, שחייב להכריז.

ואלו הן כלים חדשים שלא שבעתן העין שאינו חייב להכריז,
כגון: **בדי** מחטין וצנוריות ומחרוזות של קרדמות.
כל אלו שאמרו [שלא חייב להכריז] אימתי מתרים?
בזמן שמצאן אחד אחד.

אבל מצאן שנים שנים חייב להכריז [כי מניין נחשב לסימן]”

הגמרא שואלת:
מה פירוש המילה "בדי
[מחטין]" שמוזכרת
בברייתא?

מתרצת הגמרא:
הכוונה היא ל"שוכי",
כלומר: ענפי אילן שתולים
בהם מחטים וצינוריות.

הגמרא שואלת:
מדוע ענפים אלו מכונים
במילה 'בדי'?

מסבירה הגמרא:
כי כל דבר שמשתמשים בו
לתליה, מכונה - 'בד'. כלשון
המשנה: "עלה אחד בבד
אחד"

ביאורי מילים:

שימו לב: המילים שדומות לעברית, או שיש עליהם 'כלל' כלשהו - מסומנות בירוק!

מַאִי =

אִי = אם

אִית = יש

בָּהוּ = בהם

מַאִי הָוִי = מה בכך

דְּלִית = שאין

נִפְקָא מִינָהּ = יוצא מכך [להלכה]

לֹא־הָדוֹרִי = להחזיר

לְצוּרָבָא מִרְבָּנָן = לתלמיד חכם

בְּטְבִיעוֹת עֵינָא = בטביעת [הכרת] ה_____

קִים לִיה בְּגוּיִיהוּ = מכיר הוא אותם

וּמַהֲדוֹרִינָן לִיה = [ראה במילה לאהדורי]

בְּהָנִי = באלו

תָּלַת מִיָּלִי = שלשה _____

עֲבִידֵי רַבָּנָן = _____

דְּמִשְׁנוּ בְּמִלִּייהוּ = _____

אֲבִידָתָא = _____

יְדַעֲיָנָן בֵּיהּ = _____

דְּלֹא מְשַׁנֵּי = _____

אַלֹא בְהֵנִי תִלָּת = אלא בשלושת אלו

בְּמִילֵי אַחֲרֵינִי = _____

אַגְנִיב לֵיהּ = _____

כֶּסֶּא דְכֶסֶּפָּא = _____

מֵאוּשְׁפִיזָא = _____

חֲזִיא = _____

לְהֵוֹא בֵּר בִּי רַב = אחד מבני בית המדרש

דְּמַשֵּׁי יְדִיהּ = שרחץ _____

וְנָגִיב בְּגָלִימָא דְחֲבֵרִיהּ = _____

אַמַּר: הֵינֹו הֵאִי = זהו זה [שגנב]

דְּלֹא אִיכְפֹּת לֵיהּ אַמְמוּנָא דְחֲבֵרִיהּ = _____

כִּפְתִּיהּ = _____

וְאוּדִי = _____

וְדָבָר דְתָלוּ בֵּיהּ מִיָּדִי = משהו _____

בֶּד קָרוּ לֵיהּ = _____

שלא שבעתן. עדיין לא הורגל
בראייתן ותשמישן שיהא מכירן יפה.
ולשון אנפוריא נוטריקון אין פה ראיה:
נפקא מינה דו'. וכגון דזה התובען
לורבא מרבנן הוא: במסכת. יש
בידך מסכת פלוני סדורה בגירסא או
לאו ואע"ג שסדורה היא לו יאמר לו
לאו ומדת ענוה היא: בפוריא. שימשת
מטתך יאמר לאו. מדת לניעות היא:
באושפיזא

: ר"ש בן אלעזר אומר
וכו': מאי אנפוריא א"ר יהודה אמר שמואל
כלים חדשים שלא שבעתן העין היכי דמי
אי אית בהו סימן כי לא שבעתן העין
מאי הוי אי דלית בהו סימן כי שבעתן העין מאי הוי לעולם
דלית בהו סימן נפקא מינה "לאהדורי לצורבא מרבנן בטביעות עינא
שבעתן העין קים ליה בגוייהו ומהדרינן ליה כי לא שבעתן העין
לא קים ליה בגוייהו ולא מהדרינן ליה דאמר רב יהודה אמר שמואל
יבהני תלת מילי עבידי רבנן דמשנו במלייהו "במסכת ובפוריא

באושפיזא. שאלוהו על אושפיזו אם קבלו בסצר פנים יפות ואמר
לאו מדה טובה היא כדי שלא יקפלו בו בני אדם שאינן מהוגנין
לבא תמיד עליו ויכלו את ממונו: אגניב ליה כסא דכספא. כלי
של אושפיזו היה: כדי מחטין ולינוריות. לקמיה מפרש כדי מחטין
שתולין בו מחטין: ולינוריות. מזלגות
קטנים שטוות בו זהב: אחס אחס.
בד אחת ומחרוז אחד: חייב להכריז.
דמנין הוי סימן: שוכי. ענפים של
אילן: עלה אחד בכד אחד. [ג] במס'
סוכה (דף מד:) גבי ערבה שנשרו
מקלם עליה ונשתיירו בה שלשה עלין
לחין ואיכא דאמרי אפילו עלה אחד
בבד אחד כשירה:

ובאושפיזא מאי נפקא מינה אמר מר זוטרא
לאהדורי ליה אבידתא בטביעות עינא אי
"ידעינן ביה דלא משני אלא בהני תלת
מהדרינן ליה ואי משני במילי אחריני לא
מהדרינן ליה מר זוטרא חסידא אגניב ליה
כסא דכספא מאושפיזא חזיא לההוא בר
בי רב דמשי ידיה ונגיב בגלימא דחבריה
אמר היינו האי דלא איכפת ליה אממונא
דחבריה ^ה כפתיה ואודי תניא ^ה מודה ר"ש
בן אלעזר בכלים חדשים ששבעתן העין
שחייב להכריז ואלו הן כלים חדשים שלא
שבעתן העין שאינו חייב להכריז כגון [א] כדי
מחטין וצינוריות ומחרוזות של קרדומות
כל אלו שאמרו ^ב אימתי מותרים בזמן
שמצאן אחד אחד אבל מצאן שנים שנים
חייב להכריז מאי כדי שוכי ואמאי קרו ליה
בדי דבר דתלו ביה מידי בד קרו ליה
כי ההוא [ג] דתנן התם ^ה עלה אחד בכד אחד

הרב

יד סוף חנינא ביינדמן

058. 7807. 420

לקבלת חומרי עזר נוספים בהוראת הגמרא (משחקי גמרא ועוד), ניתן לפנות לרב יוסף חנינא ביינדמן